

Проблеми з боку дитини, що впливають на грудне вигодовування

Проблеми, які виникають найчастіше

- Дитина, що повільно набирає масу тіла
- Жовтяниця
- Коротка вуздечка язика
- Дитина, що багато плаче
- Дитина, яка відмовляється від грудей

Причини повільного набору маси тіла дитиною

- Захворювання
- Вроджена вада розвитку
- Дитина недоотримує молоко
- Сонна дитина

Більшість дітей, які повільно набирають або втрачають у вазі, роблять це не тому, що в їх матерів мало молока, а тому, що дитина не отримує те молоко, яке є у матері

Д-р Джек Ньюмен, MD, FRCPC

Чому дитина може отримувати недостатньо молока

Фактори, пов'язані з організацією грудного вигодовування	Мати: психологічні фактори	Мати: фізичний стан	Стан дитини
• Годування по режиму • Відсутність нічних годувань • Короткі за часом годування • Погане прикладання до грудей • Використання імітаторів грудей • Дитині дають ще якусь їжу • Дитину допоюють (вода, чай)	• Невпевненість • Тривога, стрес • Неприйняття грудного вигодовування • Відторгнення дитини • Втома	• Прийом контрацептивів, діуретиків • Вагітність • Тяжке виснаження • Прийом алкоголю • Куріння • Затримка фрагмента плаценти в матці • Недостатність залозистої тканини грудей	• Хвороба • Вада розвитку • Орально-моторна дисфункція
Поширені причини		Менш поширені причини	

Достовірні ознаки того, що дитина не отримує достатньо молока

- Недостатній набір ваги: менше 500 г на місяць
та
- Сечі мало і вона концентрована: менше 6 сечовипускань
на добу

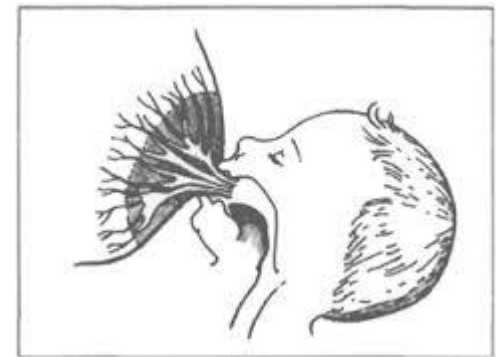
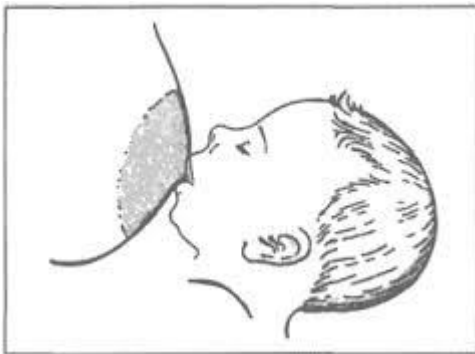
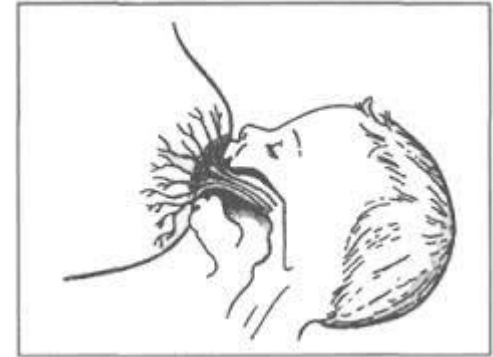
Як допомогти дитині висмоктувати більше молока(1)

- Оцініть прикладання і виправте, якщо це необхідно!
 - Навчіть мати правильно прикладати дитину
- Пропонуйте
 - годувати грудьми частіше (не менше 10-12 разів на добу), довше, ночами
 - навчіть будити сонну дитини
 - давати дитині висмоктувати обидві груди в одне годування
 - «Годування по колу»
 - перестати годувати з пляшки або давати пустушку
 - якщо докорм необхідний, давати тільки ту його кількість, яка необхідна для адекватного росту дитини альтернативним методом

Смоктання з пляшечки: можливі проблеми

- «Плутанина сосків»
- Можлива відмова від грудей
- Дитина не смокче груди, коли отримує докорм
- Дитина може бути залишена з пляшкою одна без нагляду
- Сильний потік молока - може провокувати захлинання, аспірацію, апное

Годування з пляшечки

- При годуванні з пляшки діти часто на час перестають дихати під час серій смоктальних рухів
- Температура тіла дитини нижче
- Кров менш насичена киснем
- Більше випадків апное
- Дитина не може контролювати об'єм годування

Немає причин давати дитині пляшку, не спробувавши грудне вигодовування!

Як допомогти дитині висмоктувати більше молока(1)

- Оцініть прикладання і виправте, якщо це необхідно!
 - Навчіть мати правильно прикладати дитину
- Пропонуйте
 - годувати грудьми частіше (не менше 10-12 разів на добу), довше, ночами
 - навчіть будити сонну дитини
 - давати дитині висмоктувати обидві груди в одне годування
 - «Годування по колу»
 - перестати годувати з пляшки або давати пустушку
 - якщо докорм необхідний, давати тільки ту його кількість, яка необхідна для адекватного росту дитини альтернативним методом

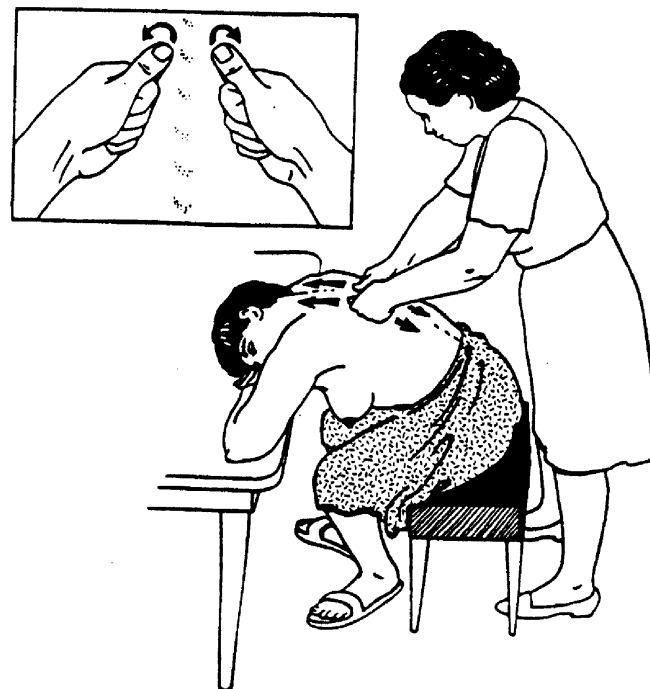
Як допомогти дитині висмоктувати більше молока(2)

- Методика “стискання” грудей
- Зціджування і годування альтернативним способом, у разі потреби
 - Зціджування за графіком
 - фізіологічне зціджування
 - Зціджування після годування
- Використання системи догодовування біля грудей

Як ще допомогти матері виробляти більше молока?

- Техніки релаксації
- Адекватний контроль болю
- Візуальні образи
- Заспокійливі засоби
- Контакт шкіра до шкіри
- Постійний фізичний контакт
- Якщо мати палить, скоротити кількість сигарет
 - Не палити до годування
- Стимулятори лактації:
 - пажитник, аніс, імбір, укроп:
 - краще працюють на початку лактації
 - Домперідон 20 мг 4 р на день:
 - Краще працює в ситуації, коли у матері було багато молока, але з якоїсь причини його кількість зменшилася

Якщо докорм дійсно необхідний

- Чим?
 - Донорське молоко
 - Суміш
- Як?
 - Альтернативні методи
- Скільки?

Скільки?

- Мета: біологічно відповідний обсяг харчування

Норми споживання молока доношеними здоровими дітьми

День 1: 2-10 мл/годування
День 2: 5-15 мл/годування
День 3: 15-30мл/годування
День 4: 30-60 мл/годування

День 1: 6 мл/кг/доба
День 2: 25 мл/кг/доба
День 3: 66 мл/кг/доба
День 4: 106 мл/кг/доба

ABM Clinical Protocol #3: Hospital Guidelines for the Use of Supplementary Feedings in the Healthy Term Breastfed Neonate, Revised 2017

Розрахунок обсягу догодовування для новонароджених в перші дні життя

■ Об'єм догодовування на годування

- 1-е 24 години: 2-10 мл
- 24 – 48 годин: 5-15 мл
- 48 – 72 години: 15-30 мл
- 72 - 96 годин: 30-60 мл

ABM Clinical Protocol #3: Hospital Guidelines for the Use of Supplementary Feedings in the Healthy Term Breastfed Neonate, Revised 2017

Якщо догодовування дійсно потрібно?

Розрахунок: об'ємний метод

- Орієнтовний добовий обсяг їжі для дитини віком до 12 місяців:

Вік дитини	Добовий об'єм , мл
Від народження 10 дня	70-80 X день життя
Від 10 днів до 2 місяців	1/5 маси тіла
Від 2 до 4 місяців	1/6 маси тіла
Від 4 до 6 місяців	1/7 маси тіла
Від 6 до 12 місяців	1/8 – 1/9 маси тіла

Наказ МЗО України №149 от 20.03.2008

Приклад: Дитина у віці 3 міс, що має масу 5200 г, повиненна отримувати молоко з розрахунку $1/6$ маси тіла, а саме, $5200: 6 = 866$ мл молока

Якщо догодовування дійсно потрібно?

Розрахунок: калорійний метод

- Калорійний (енергетичний) розрахунок: на 1 кг маси тіла дитина повинна отримати:
 - в I чверть року - 120 ккал / добу
 - в II чверть року - 115 ккал / добу
 - в III чверть року - 110 ккал / добу
 - в IV чверть року - 100 ккал / добу
- 1 л грудного молока - 700 ккал
- **Приклад:** дитина 3 міс, що має масу 5 кг, повинна отримати 120 ккал на 1 кг маси або 600 ккал на добу (120 ккал X 5 = 600 ккал).

1000 мл молока - 700 ккал

x мл - 600 ккал

600 x 1000

$$x = \frac{600 \times 1000}{700} = 857 \text{ мл молока}$$

- Добовий об'єм їжі не повинен перевищувати 1000 мл

Якщо догодовування дійсно потрібно?

Розрахунок: Рекомендації ВООЗ

- Рекомендації для дітей, які не можуть годуватися грудьми
- Діти з вагою 2,5 кг і більше:
 - 150 мл молока / кг / день.
 - розділити загальну кількість молока на 8 годувань і давати кожні 3 години
- Діти з вагою менше 2,5 кг (маловагові):
 - починати з 60 мл / кг
 - щодня збільшувати загальний обсяг молока на 20 мл / кг / день до тих пір, поки дитина не почне отримувати по 200 мл / кг / день
 - розділити загальний обсяг молока на 8 -12 годувань, годувати кожні 2 -3 години
 - продовжувати годувати до тих пір, поки вага дитини не досягне 1800г або більше і поки вона не перейде повністю на грудне вигодовування
 - перевірити добовий обсяг прийнятого дитиною молока.
 - частота індивідуальних годувань може змінюватися

Розрахунок об'єму догодовування для більш старших дітей: спосіб 1

- Орієнтир - апетит дитини
- Якщо дитина не демонструє ознак голоду, орієнтир - мінімум 50-100 мл / кг / 24 розділені на 6-8 годувань
- Збільшувати обсяг догодовування виходячи з апетиту дитини
- Моніторинг для дітей <3 місяців:
 - Контроль ваги кожні 2-3 дня
 - переконатися, що вага стабілізувалася на 2-4 день
 - переконатися, що вага почавла рости не пізніше 4-7 дня
- Після 7 дня: збільшення ваги як мінімум 20 г / день
 - потім, контроль ваги кожні 1-2 тижні

Розрахунок об'єму догодовування для більш старших дітей: спосіб 2 (1)

- Для того, щоб визначити, чи потребує дитина в докорме:
 - обчислити середній приріст ваги дитини в день, використовуючи формулу, наведену нижче. Якщо середня щоденна надбавка у вазі складає менше 15г в день, він потребує докорме.

Вага дитини на момент візиту, г	-	Попередня вага дитини, г	/	Кількість днів між Зважуваннями	=	Середня прибавка дитини у вазі в день, г
3850 г	-	3800 г	/	34	=	1,47 г/день

Розрахунок об'єму догодовування для більш старших дітей: спосіб 2 (2)

- Якщо потреба в догодовуванні існує, починаємо з 25% потреби

Вага дитини на момент візиту, кг	X	150 мл	/	Кількість годувань на день (6,7 или 8)	/	4 25%	=	Об'єм догодовування на 1 годування
3,850 кг	X	150 мл	/	6	/	4	=	24 мл/ годув

Приблизний об'єм догодовування при використанні Feeding-Tube Device

Вага дитини, кг	Загальний об'єм на добу: 150-200 мл/кг/сут	Добовий об'єм догодовування 100мл/кг/сут	Об'єм на одне годування: 6-8 раз/ сут
2,5 кг	375 - 500 мл	250 мл	30-40 мл
3,0 кг	450 – 600 мл	300 мл	35 -50 мл
3,5 кг	525 – 700 мл	350 мл	40-60 мл
4,0 кг	600 – 800 мл	400 мл	50-70 мл
5,0 кг	750 – 1000 мл	500 мл	60-80 мл

Об'єм догодовування може бути збільшений в залежності від апетиту дитини і динаміки збільшень ваги

Коротка вуздечка язика (1)

Тримісячна дитина,
відлучена від грудей
через труднощі з
грудним
вигодовуванням

Дитина з короткою вуздечкою
язика

Критерії діагностики короткої вуздечки язика

****Type I(*4LK) -total tip involvement**

Type -II (*3LK) Midline-area under tongue (creating a hump or cupping of the tongue)

Type III (*2LK) Distal to the midline. The tongue may appear normal

Type IV (*1LK) Posterior area which may not be obvious and only palpable, Some are submucosally located

****Lactation consultants diagnostic criteria**

Lawrence, Kotlow DDS 2011

Проблеми, які можуть виникнути через короткої вуздечки язика дитини

З боку дитини	З боку матері
■ Важко взяти груди або швидко зісковзує, втрачає її. ■ Дратується біля грудей або втомлюється і засинає ■ Дуже тривалі годування ■ Незадоволена дитина ■ Жує або здавлює яснами груди ■ Погано додає у вазі	■ Травмовані соски незважаючи на наявність ознак правильного прикладання ■ Сильний, постійний біль під час годування ■ Через біль погано працює рефлекс відділення молока ■ Неповне спорожнення грудей, лактостаз, мастит

Коротка вуздечка языка (2)

7-тижнева дитина, вага якої на 240 г нижче ваги при народженні. (Barbara Wilson-Clay)

Та ж сама дитина в 10 тижнів, після френотомії, вже прибавляє у вазі (Barbara Wilson-Clay)

Сонна дитина

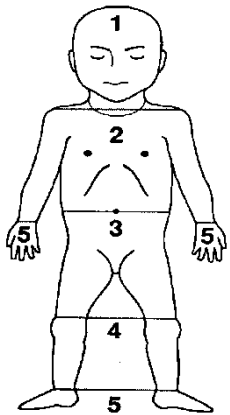
- Стрес під час пологів
- Жорсткий графік годувань
 - консерваційно-абстинентна реакція: порушення регуляції апетиту в результаті нав'язаного режиму – чим більше дитина спить та консервує енергію, тим менше вона набирає у вазі
- Постійне або туге сповивання
 - гіпотермія
- Недоношеність
- Жовтяниця
- Пересичення та сонливість внаслідок збільшення кількості молока на 3-4 день

Як допомогти сонній дитині прокинутися для годування

- Приглушити світло в кімнаті
- Роздягнути дитину і помістити її в контакт шкіра до шкіри
- Взяти дитину "стовпчиком"
- М'яко покачати дитини з боку на бік
- Ніжно помасажувати долоньки, стопи і спинку дитини
- Зцідити руками кілька крапель молозива або молока на губки дитини

Фізіологічна ЖОВТЯНИЦЯ

- З'являється в кінці 2-го дня
- Локалізується в 1-3 зонах за шкалою Крамера
- Дитина активна, має хороший смоктальний рефлекс і нормальна температура

Зона	1	2	3	4	5
Заг. білірубін мкмоль/л	100	150	200	250	>250

Патологічна ЖОВТЯНИЦЯ

- З'являється в перші 24 години
- Визначається на стопах і долонях в будь-який час
- Зберігається без тенденції до зменшення > 14 днів у доношеній новонародженого і > 21 дня у недоношеній дитини
- Стан дитини може бути задовільним або порушеним
- Розміри печінки та селезінки можуть бути збільшені
- Колір сечі і стільця може бути змінений

Жовтяниця, пов'язана з грудним вигодовуванням

- Пов'язана з недостатнім споживанням молока
- Виникає найчастіше в перші 5 днів життя
- Пов'язана з підвищеною ентеропатичною циркуляцією білірубіну
- Ризик виникнення збільшується у разі:
 - пізнього прикладання до грудей
 - догрудного годування
 - порушення техніки грудного вигодовування

Жовтяниця, пов'язана з грудним молоком

- Виявляється у 3-5% новонароджених, що знаходяться на виключно грудному вигодовуванні
- Є діагнозом виключення у здорових новонароджених, у яких відсутні будь-які патологічні ознаки
- Можуть спостерігатися 2 піки підвищення рівня загального білірубіну сироватки на 4-5-й день і на 14-15-й день
- Жовтяничне фарбування шкіри може зберігатися протягом 12 тижнів (3 місяців)
- Новонароджені з таким видом жовтяниці не потребують лікування
- **Необхідно продовжувати грудне вигодовування**

Жовтятиця: рекомендації до годування

- Дитина не повинна бути голодною
- Заохочуйте мати годувати дитину грудьми на вимогу, але не рідше ніж кожні 3 години
 - під час годування потрібно припинити фототерапію і зняти пов'язку з очей
- Необхідно поставити інкубатор в палаті матері, поряд з її ліжком, щоб вона продовжувала піклуватися про дитину
- Допоювання водою не допомагає, оскільки для того, щоб білірубін виводився, він повинен зв'язуватися з білком
- Якщо дитина не може ефективно смоктати груди або їй потрібні додаткова рідина під час перебування під лампою:
 - зціджувати грудне молоко і давати його дитині на додаток до годуваннями безпосередньо з грудей

Лікування жовтяниці, не перериваючи контакт шкіра до шкіри

The infant under the phototherapy light with a bili blanket while on the mother's chest.

Kinga A. Szucs, and Marc B. Rosenman Pediatrics
2013;131:e1982-e1985

Перший рік життя

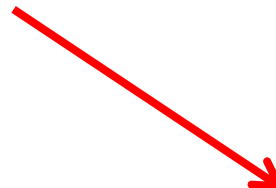
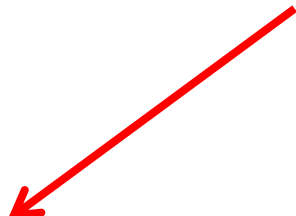

*Формування базової
довіри до світу,
подолання відчуття
роз'єднаності і
відчуження*

Е.Еріксон

Базова довіра до світу

Задоволення
потреб

**Світ – безпечне
місце**

**Світ – не безпечне
місце**

Потреби дитини

- Харчування
- Ссання
- Сон
- Тепло
- Чистота
- Любов

Для новонародженого малюка його мама - єдина існуюча реальність. А мамині груди - єдина відчутна реальність. У якомусь сенсі вона для нього весь світ. Материнські груди так само необхідні для дитя, як і грудне молоко. Можна сказати, що до певного віку дитина «живе і любить через свій рот, а мати живе і любить через свої груди»

Дж. Л. Морено

Дитина, яка багато плаче

- Дискомфорт (треба переодягнути, жарко, холодно)
- Втома (занадто багато відвідувачів)
- Хвороба або біль (змінився характер крику)
- Голод (не отримує достатньо молока або стрибок у зростанні)
- Щось у харчуванні матері, на що реагує дитина (може бути будь-яка їжа, іноді - коров'яче молоко)
- Ліки, які приймає мати, а також кофеїн, сигарети та інше
- Кольки
- Дитина з «високими запитами»

Психологічні причини плачу

- Бажання бути в контакті з дорослою людиною
- Страх
- Дефіцит стимуляції (мало уваги)
- Надлишок уваги (вражень)
- Стрес батьків

Як можна носити дитину з кольками

Причини відмови дитини від грудей (1)

- Дитина хвора, знаходиться під впливом ліків, що викликають сонливість або відчуває біль
 - інфекція
 - пошкодження головного мозку
 - біль від ссадин (вакуум, щипці)
 - закладений ніс
- Біль у роті (молочниця, прорізування зубів)
- Труднощі з технікою грудного вигодовування
 - використання сосок і пустушок паралельно з годуванням грудьми
 - дитина отримує недостатньо молока
 - тиск на потилицю дитини під час розташування біля грудей
 - обмеження тривалості годувань
 - труднощі координування смоктання

Причини відмови дитини від грудей (2)

- Зміни в житті, які засмучують дитину
 - відділення від матері (напр., якщо мати повертається на роботу, особливо у віці 3-12 місяців)
 - нова особа, що доглядає за дитиною, або занадто велика кількість таких осіб
 - зміни звичного сімейного розпорядку
 - хвороба матері
 - проблеми з грудьми у матері
 - зміна запаху матері
- Уявна відмова
 - Новонароджений - пошукова поведінка
 - У віці 4-8 місяців - відволікається
 - У віці старше року - самостійне відлучення від грудей

Від чого відмовляється дитина

- Мамин стан, настрій
- Мама стала “назнайомкою” – її витіснив інший персональний дорослий
- Мама – сама ще дитина
- Мама нав’язує свої очікування
- Приховані причини
 - Конкуруюча причина – інші важливі речі в житті жінки
 - Неприйняття ролі батьків

Кроки назустріч

- Психологічна підтримка матері
 - Розуміння і підтримка в сім'ї
- Прийняти рішення
- Розуміння причини
- Не поспішати!
- Психологічна готовність бути терплячою
- Формування довіри у дитини:
 - Якщо дитина плаче – спочатку заспокоїти, а потім пропонувати груди
 - Після годування, ще тримати на руках, не відкладати дитину
- Не провокуйте відчуття провини у матері

Тактика при відмові від грудей

- Лікуйте захворювання
- Усуньте причину, якщо це можливо
- Допоможіть матері і дитині знову почати насолоджуватися грудним вигодовуванням!
 - більше часу проводити поруч з дитиною, часто брати дитину на руки і класти його в контакт «шкіра до шкіри» частіше, ніж годування
 - якомога більше часу доглядати за дитиною самостійно
 - попросити помічників допомогти матері в інших справах, наприклад, в роботі по дому чи догляду за старшими дітьми
 - пропонувати малюку груди щоразу, коли він хоче смоктати
 - пропонувати дитині груди в різних положеннях
- Годувати дитину з чашечки, поки грудне вигодовування не відновиться
 - уникати використання будь-яких пляшечок, сосок і пустушок

Бути в постійному контакті з дитиною

- Контакт шкіра до шкіри
- Сон разом
- Догляд за дитиною – тільки мама
- Пропонувати груди, коли дитина цього хоче:
 - Зціджувати невелику кількість молока в ротик дитини
 - Зручна позиція для мами і дитини
 - Не надавлювати на голову дитини і не рухати груди
 - Сприятливі моменти:
 - Малюк сонний або просинається
 - Вночі або під час коротких снів вдень
 - Пальцьове годування перед прикладанням
- Розмова з малюком

Грудне вигодовування в залежності від віку дитини

Вік дитини	Поведінка
1 місяць	Дитина смокче груди на першу вимогу, чіткого ритму ще немає, частота годувань може бути дуже частою, але не рідше 1 разу на 2-3 години, вночі - кожні 3-4 години. Тривалість годувань регулює малюк, може подовгу висіти на грудях, в середньому смокче не менше 15 хвилин, але може не відпускати груди 40-60 хвилин.
2 місяця	В цілому зберігається ритм першого місяця - кожні 40 хвилин - 2 години вдень і 2-5 рази вночі. У більшості жінок соски вже повністю адаптуються до особливостей ротовій порожнині дитини та годування стають безболісними.
3 місяця	Встановлюється режим годувань: приблизно 6-8 разів вдень і 2-4 вночі. Тривалість годувань теж скорочується, відносно довгі прикладання зберігаються навколо снів.

Грудне вигодовування в залежності від віку дитини

4 місяця	Вигодовування залишається виключно грудним, без введення води та будь-яких продуктів прикорму. Малюк починає помітно рідше прикладатися до грудей і у нього з'являється досить точний режим годувань. Основні годування пов'язані зі сном: дитина прикладається перед сном, під час пробудження та протягом сну як вдень, так і вночі. Під час годування малюк починає часто відволікатися і відвертатися від грудей, вдаючи, що він наївся. В ці моменти мамі важливо не прибирати малюка від грудей, а продовжити годування.
5 місяців	В цьому віці у малюків бувають 6-8 денних годувань і 2-3 нічних. Дитина, яку мати бере з собою за стіл, може почати проявляти активний інтерес до їжі та напоїв дорослих: тягнутися до тарілки або чашки, наполягаючи на тому, щоб їй дали спробувати. У цьому віці діти легко відволікаються від грудей: будь-який незначний шурхіт або рух привертають увагу дитини, і вона відривається від грудей, зробивши буквально 2-3 смоктальних рухи. Але такі годування не заважають дитині прекрасно набирати у вазі і добре себе почувати.

Грудне вигодовування в залежності від віку дитини

6 місяців	ГВ починає поєднуватися з прикорму. Найбільш активне смоктання грудей зміщується на останні кілька годин перед пробудженням після нічного сну. Вранці дитина може дуже рідко прикладатися до грудей, зате до вечора від неї не відходити. В цілому зберігається ~ 9-12 годувань на добу.
7 місяців	Зберігається переважно ГВ з прикормом. Малюк може починати більш активно смоктати груди вночі, як компенсація більш рідких денних годувань. Приблизно 10 годувань на добу.
8 місяців	Може почати кусати і щипати мамині груди. Прикладання вдень можуть бути рідко, зате вночі часто.
9-10 місяців	Малюки готові вже витримувати без грудей 3-4 години, тому мами можуть скористатися цим, щоб відлучатися ненадовго з дому без дитини. В цьому віці малюк робить спроби самостійно знайти мамині груди і дістати її, коли у нього з'являється потреба прикластися.

Грудне вигодовування в залежності від віку дитини

11-12 місяців	Стає менше повноцінних денних годувань грудьми (3-4), але з'являється більше короточасних прикладань, а також зберігаються активні нічні годування перед пробудженням в період між 4 і 8 годинами ранку. Малюк починає більш вільно ставитися до процесу грудного вигодовування. Тепер він не тільки самостійно шукає, але і витягує материнські груди, наприклад, з вирізу її сукні. Він також починає міняти позу під час годування на свій розсуд. Тепер він може смоктати груди з будь-якого самого неймовірного становища.
Другий рік життя	На другому році життя грудне вигодовування продовжує відігравати важливу роль в здоров'ї та житті дитини. Вдень прикладання до грудей пов'язані з укладанням на сон та пробудженням, але найактивніший період смоктання - між 4 і 8 годинами ранку. Якщо взаємини між мамою і малюком доброзичливі, а доступ до грудей безперешкодний, то дитина бачить в маминій груді та її обіймах гарантований захист від усіх бід і нещасть. Тому якщо він упав, скривджений або його вкусила оса, для заспокоєння йому досить прикластися до материнських грудей.